

רבונו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי
יסודא על מה דאתקיים. אמר ליה הא אנא
זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די
ירחים לי. מיד קאים עלמא בקיומיה הדא
הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם אל תקרא בהבראם אלא
באברהם. באברהם מתקיים עלמא.

אמר רבי חייא (ישעיה מה) מגיד מישרים. דהא
אתיב ליה עלמא לקדשא ברין הוא
ההוא אברהם זמין הוא דיפקון מניה בנין
דיחריבו מקדשא ויוקידו אורייתא. (נ"א לנפקא
מניה ושמעאל, אמר ליה הא יצחק, אמר ליה זמין למיפק מניה עשו חייבא
דיתרב בן מקדשא ויוקיד אורייתא), אמר ליה זמין חד בר
נש למיפק מניה דאיהו יעקב ויפקון מניה
תריסר שבטין פלהו זפאין. מיד אתקיים
עלמא בגיניה הדא הוא דכתיב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אמר הא אתערנא וידבר ויגד
ויאמר פלהו לטעמייהו מתפרשן.
וידבר איהו באתגליא דרגא לבר, דלא איהו
דרגא פנימאה כאנון דרגין עלאין, ודא איהו
(ישעיה מה) דובר צדק. ויגד איהו רמז לדרגא
פנימאה עלאה דשלטאה על דבור, ודא הוא
מגיד מישרים. מאן מישרים דא דרגא עלאה
דיעקב שרייא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים צט)
אתה כוננת מישרים. ובגין כך מגיד פתיב,
ולא כתיב דובר.

אמר רבי יצחק והא כתיב, (דברים ד) ויגד לכם
את בריתו. אמר ליה הכי הוא ודאי
איהו דרגא דשלטא על תתאה דאיהו דובר
צדק. וכלא (פה) איהו (נ"א לאשתלא איבא) לאסתכלא

הוא לעולם: מה לך שאתה
מתמוטט? אמר לו: רבונו של
עולם, איני יכול לעמד, שאין בי
יסוד על מה שאתקיים. אמר לו:
הרי אני עתיד להעמיד בך צדיק
אחד שהוא אברהם שיאהב
אותי. מיד עמד העולם בקיומו.
זהו שכתוב (בראשית ב) אלה
תולדות השמים והארץ
בהבראם. אל תקרי בהבראם
אלא באברהם. באברהם מתקיים
העולם.

אמר רבי חייא, (ישעיה מה) מגיד
מישרים, שהנה השיב העולם
לקדוש-ברוך-הוא: אותו
אברהם עתיד הוא שיצאו ממני
בנים שיחריבו את המקדש
וישרפו את התורה. [נ"א לצאת ממנו
ישמעאל, אמר לו: הנה יצחק! אמר לו: עתיד לצאת
ממנו עשו הרשע שיחריב את בית המקדש וישרף
התורה.] אמר לו: עתיד אדם אחד
לצאת ממנו שהוא יעקב, ויצאו
ממנו שנים עשר שבטים כלם
צדיקים. מיד התקיים העולם
בשבילו. זהו שכתוב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אומר, הרי הערנו,
וידבר, ויגד, ויאמר - כלם
לטעמם מתפרשים. וידבר הוא
בגלוי, דרגה חיצונית, שאינה
דרגה פנימית כמו אותן הדרגות
העליונות. וזהו דבר צדק. ויגד,
הוא רמז לדרגה פנימית עליונה
ששולטת על הדבור, וזהו מגיד
מישרים. מי המישרים? זו
הדרגה העליונה שיעקב שרוי
בה. זהו שכתוב (תהלים צט) אתה
כוננת מישרים. ומשום כך כתוב
מגיד ולא כתוב דובר.

אמר רבי יצחק, והרי כתוב (דברים
ד) ויגד לכם את בריתו? אמר לו,
כך הוא ודאי, היא הדרגה

ששולטת על התחתונה שהיא דבר צדק, והכל [בה] הוא [נ"א לשהל הפרי] להתבונן [יש] כאן. בא ראה,
שאף על גב שהדבור הוא תחתון, אל תאמר שאינו עליון, אלא ודאי הדבור הוא מלא מן הכל